

Mäkikangas Elisa & Niemelä Anne

**VASTAVALMISTUNEIDEN SAIRAANHOITAJIEN KOKEMUKSIA TYÖURAN
ALOITTAMISESTA JA KOULUTUKSEN ANTAMISTA VALMIUKSISTA**

**VASTAVALMISTUNEIDEN SAIRAANHOITAJIEN KOKEMUKSIA TYÖURAN
ALOITTAMISESTA JA KOULUTUKSEN ANTAMISTA VALMIUKSISTA**

Mäkikangas Elisa
Niemelä Anne
Opinnäytetyö
Syksy 2015
Hoitotyön koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma

Tekijät: Mäkikangas Elisa & Niemelä Anne

Opinnäytetyön nimi: Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran aloittamisesta ja koulutuksen antamista valmiuksista

Työn ohjaaja: Kiviniemi Liisa

Työn valmistumislukukausi – ja vuosi: Syksy 2015 Sivumäärä: 28 + 1

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata työuraansa aloittavien, vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran alkuvaiheista. Tavoitteena oli tuottaa tietoa sairaanhoitajien kokemuksista liittyen työelämätaitoihin sekä työhyvinvointiin työuran alkuvaiheissa. Tutkimuksen aihe on tärkeä ja ajankohtainen. Tutkimus on kvalitatiivinen, aineisto kerättiin yksilöhaastatteluilla. Tulokset käsiteltiin sisällönanalyysillä, jota ohjasivat tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät.

Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta sairaanhoitajakoulutuksen olevan monipuolinen ja kattava. Koulutuksen koettiin antavan hyvät perustaidot työelämään. Tutkimustuloksista nousee esille työyhteisön tuen ja luottamuksen merkitys vastavalmistuneelle sairaanhoitajalle. Työelämätaidoilla koettiin olevan suuri merkitys työuran aloittamisessa. Osa tutkimukseen osallistuneista koki omaavansa hyvät työelämätaidot, osa koki epävarmuutta omasta osaamisestaan. Työelämätaitojen perusasioiden koettiin olevan hallinnassa, omiin taitoihin luottaminen auttaa työuran alussa. Tutkimuksesta käy ilmi työyhteisöiden suuri merkitys työhyvinvointiin.

Tutkimuksen avulla saatiin yhteiskunnallisesti merkittävää tietoa vastavalmistuneen sairaanhoitajan kokemuksista työuran alkuvaiheista. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää muun muassa hoitotyön koulutuksen sekä koulun ja työelämän yhteistyön kehittämisessä. Vastavalmistuneen sairaanhoitajan työuran aloitusta ja sen tukemista voidaan kehittää myös työyhteisöissä tutkimuksesta saatujen tulosten avulla.

Asiasanat: sairaanhoitaja, sairaanhoitajakoulutus, työura, työelämätaidot, työhyvinvointi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree programme in Nursing and Health care, Option of nursing

Authors: Mäkikangas Elisa & Niemelä Anne

Title of thesis: Newly graduate nurses' experiences of starting career and the abilities what education offer

Supervisor: Kiviniemi Liisa

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2015 Number of pages: 28 + 1

The object of the study is to point out the experiences of newly graduate nurses who are just starting their career. The aim of the study is to produce information about the experiences of the new nurses' about both skills and well-being in the early state of nurses' working life. The study is current and important. It is a qualitative study and the information was gathered by interviewing individuals. The results was processed with content analysis. The stages of the study were reducing, system and abstraction. The object and the study assignment conducted the analysis of the study.

The results of the study show that the nursing program is diverse and inclusive. The education was regarded to give good basic nursing skills toward the working life. As well, from the study results rises the importance of the work community's support and trust to the newly graduated nurses'. The working life skills were seen to have great meaning in the starting stage of career. Part of the interviewed nurses felt that they possessed good working life skills, when other part was insecure about their know-how. The nurses master the working life skills, trusting one's skills helps in the beginning of the working life. Also, the study shows that the working community has a great importance on well-being at work.

Significant information about newly graduated nurses' experiences about the early stage of nursing career was gathered by this study. The study result can be used in the nursing education, as well as, in the development of the co-operation of education and working life. The study results, which were gained from the working community, can be used to develop the newly graduated nurses in the early phase of their working lives and supporting it.

Keywords: nurse, nurse-education, career, professional skills, work well-being

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SAIRAANHOITAJAKOULUTUS JA TYÖELÄMÄTAIDOT	7
2.1 Sairaanhoidajan koulutus ja työssä vaadittavat taidot.....	7
2.2 Työelämätaidot ja työhyvinvointi	9
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
4.1 Aineiston keruu ja sisällönanalyysi.....	12
4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	14
5 SAIRAANHOITAJIEN KOKEMUKSIA TYÖURAN ALKUVAIHEISTA JA KOULUTUKSEN ANTAMISTA VALMIUKSISTA	16
5.1 Sairaanhoidajien kokemuksia koulutuksesta sekä omista oppimisvalmiuksista	16
5.1.1 Sairaanhoidajien kokemuksia ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä.....	18
5.2 Työyhteisöjen ja johtamisen merkitys työuran alkuvaiheessa	18
5.3 Sairaanhoidajien kokemuksia työelämätaidoista.....	20
5.3.1 Perehdytyksen merkitys työuran alkuvaiheessa	20
5.3.2 Työhyvinvoinnin merkitys työuran alkuvaiheessa	21
6 TULOSTEN TARKASTELUA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	22
7 POHDINTA	24
7.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	24
7.2 Jatkotutkimusaiheet ja kehittämissideat.....	25
7.3 Oman oppimisen arviointi.....	26
8 LÄHTEET.....	27
9 LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Tavoitteena koulusta työelämään siirtyvällä on sujuva ja kannustava työuran aloitus. Työuran aloitukseen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten työelämätaidot, johtajuus sekä työyhteisö. Työelämätaitojen merkitys korostuu työelämän kiihtyvässä muutostahdissa. Koulutus antaa pohjan työelämätaidoille, joita tulee kehittää työuran edetessä.

Kanadalainen tutkija Judy Duchscher on tutkinut työuraansa aloittavien nuorten sairaanhoitajien siirtymistä työelämään vuodesta 2006 lähtien. Duchscher on tutkimustensa pohjalta kehittänyt työelämään siirtymävaiheen mallin ”Transition shock”. Mallia käytetään apuna vastavalmistuneen sairaanhoitajan siirtymisessä työelämään. Malli on käytössä muun muassa eri puolilla Pohjois-Amerikkaa (Nursing the future 2010, viitattu 9.9.2015.) Duchscherin vuonna 2008 tekemästä tutkimuksesta tulee ilmi vastavalmistuneiden sairaanhoitajien käytännön osaamisen sekä itseluottamuksen puute, jotka vaikuttavat työuran aloitukseen. Nuoren vastavalmistuneen sairaanhoitajan työuran aloitusta voi vaikeuttaa myös muun muassa elämäkokemuksen puute. Nuori kaipaa tukea työssä kohdattaviin erilaisiin, uusiin kokemuksiin (Duchscher 2008, viitattu 9.9.2015.)

Johtajien ja esimiesten tulisi kehittää toimintaympäristöä työssä viihtyvyyden lisäämiseksi. Ammatissa jaksamista voidaan edesauttaa muun muassa takaamalla riittävä henkilöstö määrä, mahdollisuudella kehittyä ja edetä uralla sekä tasapainoisella työnkuormituksella (Flinkman 2014, viitattu 10.6.2014.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata työuraansa aloittavien, vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran alkuvaiheista. Tavoitteena on tuottaa tietoa sairaanhoitajien kokemuksista liittyen työelämätaitoihin sekä työhyvinvointiin työuran alkuvaiheissa. Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen sekä tärkeä laadukkaan työn jatkuvuuden kannalta. Tutkimuksesta saatava tieto edesauttaa työuran aloitusvaiheita sekä antaa kehittämisideoita työyhteisöille.

2 SAIRAANHOITAJAKOULUTUS JA TYÖELÄMÄTAIDOT

Opinnäytetyömme tietoperustana käytetään sairaanhoitajankoulutuksen sisältöä sekä yhteiskunnallisesti määriteltyjä taitoja, joita sairaanhoitajalta vaaditaan. Tietoperusta sisältää työelämätaitojen sekä työhyvinvoinnin keskeisimmät käsitteet. Työelämätaidot käsittävät kaikenlaiset tiedot ja taidot, jotka liittyvät työelämässä pärjäämiseen ja menestymiseen. Työhyvinvoinnilla tarkoitetaan työssä viihtymistä sekä turvallista ja terveellistä työympäristöä.

Tietoa aiheesta tarvitaan muun muassa kehittämistyön perustaksi. Yhtenä opinnäytetyön tavoitteena on kehittää toimintatapoja korkeakouluopiskelijan työuran alkuvaiheiden tukemiseksi. Opinnäytetyömme toteutuu laadullisena tutkimuksena. Aineisto kerätään haastattelemalla työuraansa aloittavia sairaanhoitajia.

Monet nuoret käyvät ansiotyössä opiskelun ohessa, hankkivat kokemusta työelämästä. Tämä on toisaalta hyvä, mutta toisaalta se voi pidentää opiskeluaikaa ja siirtymistä täysipainoiseen työelämään. Työpaikan löytymisen jälkeen testataan koulutuksen antamien valmiuksien ja työelämävalmiuksien yhteensopivuus. Työelämän odotukset muokkaavat nuorten käsityksiä omasta roolista työympäristössä. Täysivaltaiseksi työyhteisön jäseneksi kasvaminen voi viedä useita vuosia (Ilmarinen 2005, viitattu 3.2.2014.)

2.1 Sairaanhoitajan koulutus ja työssä vaadittavat taidot

Sairaanhoitajakoulutuksen sisällön esimerkkinä on käytetty Oulun ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman sisältöä. Yhteiskunnassa sairaanhoitajan tehtävänä on potilaiden hoitaminen kokonaisvaltaisesti, ennaltaehkäistä sairauksia sekä hoitaa ja kuntouttaa potilaita. Sairaanhoitajan tulee kehittää itseään ja omaa alaansa, ottaa vastuuta hoitotyön laadusta sekä omalta osaltaan lääkärin määräämän hoidon toteutumisesta.

Sairaanhoitajan työssä tarvitaan monenlaisia valmiuksia, kuten laajan tietoperusta hallintaa, hyvää organisointi- ja paineensietokykyä, kädentaitoja, työmoraalia sekä ammatillista ja eettistä päätöksentekokykyä. Sairaanhoitajan työssä olennaisessa osassa ovat myös hyvät ihmissuhdetaidot. Sairaanhoitajan tulisi myös omata hyvät yksilö- ja yhteistyötaidot, koska potilaan hoitoon osallistuu moniammatillinen työryhmä. Hoitotiede ohjaa sairaanhoitajan työtä, jota täydentää muun muassa farmakologian ja lääketieteen osaaminen sekä käyttäytymistieteiden osaaminen. Sairaanhoitajan työ on monipuolista ja vaatii paljon erityistaitoja (Oulun ammattikorkeakoulu 2014, viitattu 18.5.2014.)

Sairaanhoitajan koulutusohjelmaan sisältyy 210 opintopistettä. Se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta sekä opinnäytetyöstä. Keskeisiä sisältöalueita ovat lääkehoito, mielenterveys- ja päihdetyö, kliininen hoitotyö, aikuisen hoitotyö, perheen hoitotyö ja ikääntyneen hoitotyö. Koulutukseen kuuluu myös syventävät opinnot oman kiinnostuksen mukaan. Syventäviä opintoja ovat esimerkiksi akuutti- ja tehohoitotyö, psykiatrinen hoitotyö, perioperatiivinen hoitotyö, lasten hoitotyö, gerontologinen hoitotyö ja sisätauti-kirurginen hoitotyö. Koulutus antaa valmiuksia edellä mainittuihin sairaanhoitajan työssä vaadittaviin valmiuksiin monipuolisesti (Oulun ammattikorkeakoulu 2014, viitattu 18.5.2014.)

Yhteiskunta on asettanut edellytykset mitä ammattikorkeakoulutuksesta valmistuvilta vaaditaan. Peruslähtökohtana määriteltäessä terveysalan koulutuksesta valmistuvien osaamista ovat terveydenhuollon ominaispiirteet, terveyspalveluiden korkeatasoisen laadun turvaaminen sekä potilasturvallisuus. Laki ja asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä (L 559/1994, A 564/1994) myös vaikuttaa osaamisen määrittelyyn. Näillä säädöksillä on tarkoitus taata laadukkaat terveydenhuoltopalvelut ja potilasturvallisuus (Paltta 2005, 5. Viitattu 3.2.2014.)

2.2 Työelämätaidot ja työhyvinvointi

Työelämätaidoista on käyty keskustelua enenevässä määrin 1980-luvun lopulta lähtien. Vastavalmistuneilta epäiltiin puuttuvan vaadittavia taitoja ja kokemusta sekä tuntemusta työelämästä. Työelämän kiihtyvä muutostahti yhdessä työnantajien huolen kanssa kertoo tarpeesta kehittää työelämätaitoja. Yleensä työelämätaidoista puhuttaessa on keskitytty vain ammattitaitoon sekä osaamiseen, muut työelämän osa-alueet ovat jääneet toissijaisiksi. Työelämätaidot kuitenkin koostuvat paitsi ammattitaidosta ja työtehtäviin liittyvästä osaamisesta, myös uran hallintaan liittyvistä taidoista sekä taidoista, jotka muuten liittyvät työelämään ja työyhteisöön (Aarnikoivu 2010, 39.)

Työelämän haastavuuden vuoksi nousee esille työelämätaidot ja niiden kehittäminen. Selviytymiseen nykypäivän työelämässä tarvitaan työelämätaitoja. Työelämätaidot tukevat ja edistävät hyvinvointia ja menestymistä työelämässä. Työelämätaidot pitävät sisällään ammattitaidon ja osaamisen, sekä taitoja laajemmin työelämässä toimimiseen. Näihin taitoihin sisältyy näkemys siitä, että harvoin on kyse pelkästä hyvästä tuurista, kun puhutaan työuralle asetetuista tavoitteiden saavuttamisesta. Hyvinvoinnin ja menestymisen taustalla on kyse työelämätaitojen hallinnasta ja panostuksesta niiden kehittymiseen (Aarnikoivu 2010, 148.)

Työelämätaitoihin kuuluvat kaikenlaiset tiedot ja taidot, jotka liittyvät työelämässä pärjäämiseen ja menestymiseen. Näihin kuuluvat muun muassa hyvät vuorovaikutustaidot, ammatillinen osaaminen, oman osaamisen tunnistaminen sekä siihen luottaminen. Oman itsensä tunteminen, heikkoudet ja vahvuudet tietäen sekä kyky kehittää ja arvioida itseään. Hyviin työelämätaitoihin kuuluu myös joustavuus ja työn suunnittelu. Työn ja vapaa-ajan tasapainottaminen on jaksamisen kannalta tärkeää. Työssä kohdattavat muutokset ja erilaiset ristiriitatilanteet edellyttävät avointa asennetta, omat ennakkoluulot siirretään syrjään. Yhteistyötaidot sekä omien oikeuksien ja velvollisuuksien tunteminen kuuluvat hyviin työelämätaitoihin. Työlainsäädännön perusteet olisi hyvä tuntea. Työpaikan ja ammattialan eettisiin sääntöihin on tärkeää sitoutua sekä noudattaa niitä (Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto 2014, viitattu 26.5.2014.)

Itsetuntemus ja taito johtaa omaa toimintaa ovat lähtökohtana onnistuneelle työelämälle. Itseään oppii johtamaan eteenpäin, kun tietää mikä itselle on tärkeää ja miten toimintatavat vaikuttavat menestymiseen. Itsetuntemuksen lisäksi on tärkeää tuntee miten erilaiset työyhteisöt toimivat, osattava sovittaa omat toimintatavat työyhteisön toimintaan. Työmarkkinat muuttuvat ja siinä mukana muuttuu työelämä. Työelämässä toimiminen on helpompaa, kun tietää millaisessa maailmassa työyhteisöt toimivat (Rantamäki & Surakka 2013, 5.)

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan työhyvinvoinnin edistäminen on niin työnantajan kuin työntekijänkin vastuulla. Työhyvinvoinnilla tarkoitetaan työssä viihtymistä sekä turvallista ja terveellistä työympäristöä. Työhyvinvointi auttaa jaksamaan työssä, työn tuottavuus kasvaa ja sitoutuminen työhön lisääntyy. Työhyvinvointiin vaikuttaa myönteisesti hyvä johtaminen, ammattitaitoinen henkilökunta sekä positiivinen ja kannustava ilmapiiri työyhteisössä. Työnantajan vastuulla on työympäristön turvallisuudesta huolehtiminen, tasapuolinen kohtelu sekä motivoiva johtaminen. Työntekijän vastuulla ovat ammattitaidon ylläpitäminen ja lisäkouluttautuminen sekä omasta työkunnosta huolehtiminen (Sosiaali – ja terveysministeriö 2014, viitattu 3.2.2014.)

Hyvä johtaminen on työhyvinvoinnin perusta. Työntekijän sitoutumista ja motivaatiota työhön lisäävät tavoitteet, jotka ylin johto on asettanut ja käynyt läpi henkilöstön kanssa. Toiminnan ja henkilöstön johtaminen oikeudenmukaisella tavalla kuvaa onnistunutta esimiestyötä. Hyvä ryhmähenki vaatii työyhteisön jäseniltä keskinäistä luottamusta. Luottamus ilmenee työyhteisötaitoina ja avoimena vuorovaikutuksena. Hyvinvoivassa työyhteisössä kaikilla on sama tavoite ja kaikki ottavat yhdessä vastuuta työn tuloksesta. Työntekijän annetaan hyödyntää työssään parhaita ominaisuuksiaan ja työtä tuetaan. Työntekijöiden erilaisuutta pidetään vahvuutena (Hakala, Harju, Manka & Nuutinen 2010, viitattu 9.2.2014.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran alkuvaiheista. Tavoitteena on tuottaa tietoa vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksista koulutuksen antamista valmiuksista sekä työuran alkuvaiheista. Tutkimustehtävät ovat

1. Minkälaiset valmiudet koulutus antaa sairaanhoitajan työhön valmistuneiden sairaanhoitajien kokemana?
2. Miten työyhteisö ja johtaminen vaikuttavat työuran aloittamiseen valmistuneiden sairaanhoitajien kokemana?
3. Mikä merkitys työelämätaidoilla on työuran alkuvaiheissa valmistuneiden sairaanhoitajien kokemana?
4. Mitkä ovat kehittämiskohteet liittyen sairaanhoitajan koulutukseen sekä työuran aloittamiseen valmistuneiden sairaanhoitajien kokemana?

Tutkimuksesta saatava tieto edesauttaa työuran aloitusvaiheita ja antaa kehittämisideoita työyhteisöille. Tutkimuksen tulokset kertovat myös omalta osaltaan työhyvinvoinnin tilasta. Tietoa aiheesta tarvitaan muun muassa kehittämistyön perustaksi. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena on kehittää toimintatapoja korkeakouluopiskelijan työuran alkuvaiheiden tukemiseksi.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Toteutamme opinnäytetyön laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen avulla saamme kuvauksen vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksista liittyen koulutuksen antamiin valmiuksiin ja työuran alkuvaiheisiin. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto kerätään todellisista ja luonnollisista tilanteista. Tarkoituksena on saada haastateltavien kokemukset esille. Kaikki haastateltavat ovat ainutlaatuisia ja aineistoa tulkitaan sekä tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja monitahoisesti. Haastateltavat tuovat esille sen, mikä on tärkeä tietää ja minkä he kokevat tärkeäksi. Aihetta tutkitaan kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 155.)

Kohderymänä opinnäytetyössämme ovat vasta valmistuneet sairaanhoitajat, joilla on noin vuosi sairaanhoitajan työkokemusta. Heillä on tuore näkemys koulutuksen antamista valmiuksista sekä kokemusta myös työuran aloittamisesta. Tarkoituksena on ymmärtää kohderymän näkemyksiä ja kokemuksia asiasta sekä saada riittävästi tietoa tutkimuskysymyksiin. Haastateltavat saivat infokirjeen etukäteen ennen haastattelua (LIITE 1).

4.1 Aineiston keruu ja sisällönanalyysi

Tutkimus toteutettiin yksilöhaastattelujen avulla. Haastatteluissa käytettiin nauhuria, jonka avulla haastattelut purettiin myöhemmin kirjalliseksi aineistoksi. Haastattelut kirjoitettiin auki sana sanalta. Opinnäytetyön valmistuttua nauhat tuhottiin. Haastatteluiden runkona käytettiin tutkimustehtäviä. Tutkimustehtävät löytyvät luvusta kolme.

Haastattelun tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on saada monipuolisia kuvauksia tutkittavasta asiasta. Valintakriteereissä tutkimukseen osallistujilla korostuvat halukkuus ja kyky keskustella haastattelutilanteessa sekä kokemukset tutkittavasta asiasta. Haastattelutilanteessa useimmat ihmiset ovat halukkaita kertomaan kokemuksistaan, koska päätös osallistumisesta on tehty jo alustavasti etukäteen (Juvakka & Kylmä 2007, 79 – 80.)

Valitsimme kohderyhmän tarkkaan, jotta saimme mahdollisimman hyödyllistä tietoa tutkimukseen. Lähetimme tietoa tutkimuksesta haastateltaville ennakoon, jotta he saivat perehtyä aiheeseen etukäteen. Haastattelussa esitimme kysymykset mahdollisimman yksityiskohtaisesti, jotta välttyttiin väärinymmärryksiltä. Pidimme oman mielemme avoinna, jotta omat ajattelumallimme eivät vaikuttaneet saatuihin vastauksiin. Tutkimusta varten haastattelimme viisi henkilöä. Haastateltavat olivat valmistuneita sairaanhoitajia. Jokaisella haastateltavalla oli työkokemusta, kuitenkin enintään kaksi vuotta. Haastatteluiden tarkoituksena oli saada haastateltavien omat näkökulmat ja kokemukset esille.

Kvalitatiivisessa aineiston keruussa käytetään käsitettä saturaatio. Saturaatiolla tarkoitetaan, että etukäteen ei päätetä, kuinka monta tapausta tutkitaan. Tutkimusta jatketaan, kunnes ei enää saavuteta uutta tietoa tutkimusongelman kannalta. Aineisto on riittävä, kun haastatteluissa samat asiat alkavat kertautua (Hirsjärvi ym. 2004, 171.) Tutkimukseemme osallistujat valitsimme huolella. Valitut haastateltavat ilmaisivat mielenkiintonsa ja motivaationsa osallistua haastatteluun. Haastateltavat sopivat tutkimuksen kohderyhmään. Aineisto oli riittävä siinä vaiheessa, kun samat asiat alkoivat kertautua haastatteluissa. Kokonaisuudeksi muodostui saturaation perustella viisi haastateltavaa.

Ennen aineiston analyysiä tarkistetaan, puuttuuko tarvittavaa tietoa ja tarvitseeko aineistoa täydentää (Hirsjärvi ym. 2004, 209 – 210). Analyysi etenee vaiheittain. Aineisto täytyy analysoida, jotta tulokset tutkimuksesta saadaan näkyviin. Sisällönanalyysin tarkoituksena on tuottaa tietoa tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä kerätyn aineiston avulla (Juvakka & Kylmä. 2007, 112.)

Aineiston yksityiskohtaisemman analyysin mahdollistaa kokonaisuuden hahmottaminen. Analyysin kolme vaihetta ovat pelkistäminen, ryhmittely ja abstrahointi. Tutkimuksen tarkoitus sekä tutkimustehtävät ohjaavat aineiston analyysiä. Aineistosta pyritään tunnistamaan merkityksyksiköitä, jotka ovat tutkittavaa ilmiötä kuvaavia tekstin osia. Pelkistämässä merkitykselliset ilmaukset tiivistetään ilman, että niiden alkuperäinen merkitys muuttuu. Seuraavassa vaiheessa pelkistetyt ilmaukset kootaan erilliselle listalle. Pelkistettyjä ilmauksia vertaillaan ja sisällöllisesti samankaltaiset ilmaukset yhdistetään samaan luokkaan. Luokat nimetään ilmausten sisällön mukaan. Sisällönanalyysin abstrahointi sisältyy osittain edellisiin vaiheisiin (Juvakka & Kylmä 2007, 116 – 119.)

4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan seuraavilla kriteereillä vahvistettavuudella, uskottavuudella, siirrettävyydellä ja refleksiivisyydellä. Vahvistettavuus vaatii tarkan kirjauksen jokaisesta tutkimusprosessin vaiheesta. Uskottavuus tarkoittaa tutkimustulosten vastaamista tutkimukseen osallistuvien henkilöiden käsityksiin tutkimuskohteesta. Tutkimuksen siirrettävyys tarkoittaa tulosten siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin. Refleksiivisyyteen liittyy tutkimuksen tekijän tietoisuus omista lähtökohdista tutkimuksen tekijänä (Juvakka & Kylmä 2007, 127 – 129.) Tutkimuksen pätevyyttä voidaan arvioida siitä, miten hyvin kuvaus ja selitys yhteensopivat eli ovatko ne luotettavia. Luotettavuutta parannetaan tarkalla selostuksella tutkimuksen etenemisestä ja toteutumisesta (Hirsjärvi ym. 2004, 216 – 217.)

Olemme ottaneet luotettavuuden sekä eettisyyden näkökulmat huomioon jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi olemme valinneet tutkimukseen osallistuneet henkilöt huolella. Osallistuminen on ollut kuitenkin täysin vapaaehtoista. Eettisyyttä parantaaksemme lähetimme tutkimukseen osallistuneille haastattelun kysymykset etukäteen. Haastattelut järjestettiin rauhallisessa, kiireettömässä ympäristössä. Kysyimme tutkimukseen osallistuneilta kirjallisesti luvan nauhoittaa haastattelut. Käsittelimme haastatteluista saatua aineistoa luottamuksellisesti jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Haastatteluiden nauhoitukset litteroitiin sanasta sanaan. Aineisto on käsitelty ilman tulkintaa, kuitenkin niin että tutkimukseen osallistuneita ei pysty tunnistamaan raportista. Haastatteluiden nauhat ja muu materiaali on asianmukaisesti tuhottu.

Kuvaamme alla lainauksen sisällönanalyysistämme. Kuvauksessa tulee esille suora lainaus haastattelusta sekä pelkistetty ilmaus, alaluokka ja pääluokka.

” Sairaanhoidajakoulutus on sillä tavalla monipuolinen ja antaa niinkö tavallaan näkökulmaa tosi monesta aiheesta ” – Sairaanhoidajakoulutus on monipuolinen ja antaa näkökulmia monesta eri aiheesta – Koulutus on monipuolinen - Laadukas koulutus.

Alla olevassa taulukossa (taulukko 1) kuvaamme vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia sairaanhoitajakoulutuksen antamista valmiuksista. Taulukossa on esillä tutkimuksen pelkistetty ilmaus, alaluokka ja pääluokka.

TAULUKKO 1. Esimerkki aineiston analyysistä, sairaanhoitajien kokemuksia sairaanhoitajakoulutuksesta

PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA	PÄÄLUOKKA
<ul style="list-style-type: none"> - Sairaanhoitajakoulutus on monipuolinen ja antaa näkökulmia monesta eri aiheesta. - Koulutus on kapea, mutta hyvä pohja sairaanhoitajan työlle. - Ei ole tullut vastaan asioita, joista ei olisi koulussa puhuttu. - Koulutus antaa perustaidot työelämään. - Työn ja harjoitteluiden kautta oppi on syventynyt. - Vapaasti valittavat opinnot voi valita oman mielenkiinnon mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulutus on monipuolinen. - Koulutus antaa hyvät perusvalmiudet työelämään. - Opintoja on mahdollista valita oman mielenkiinnon mukaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Laadukas koulutus

Tutkimukseen käytettävää materiaalia käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyys ei paljastu missään tutkimusprosessin vaiheessa, eikä tutkimustulosten yhteydessä. Muistiinpanoissa tai ääninauhoissa ei käytetä haastateltavien henkilöiden nimiä. Tutkimukseen osallistuvilta pyydetään kirjallinen lupa haastatteluun sekä lupa palata aiheeseen epäselviksi jääneissä asioissa. Tutkimukselle haetaan kirjallinen tutkimuslupa. Tutkimuksen tekijän tulee raportoida haastattelusta saatua tietoa haastateltavien henkilöllisyyttä suojellen, mutta mahdollisimman totuudenmukaisesti (Juvakka & Kylmä 2007, 153 – 154.)

5 SAIRAANHOITAJIEN KOKEMUKSIA TYÖURAN ALKUVAIHEISTA JA KOULUTUKSEN ANTAMISTA VALMIUKSISTA

5.1 Sairaanhoitajien kokemuksia koulutuksesta sekä omista oppimisvalmiuksista

Tutkimuksen tulokset kertovat sairaanhoitajakoulutuksen olevan monipuolinen. Tutkimukseen osallistuneet kokivat sairaanhoitajakoulutuksen olevan hyvin koottu kokonaisuus. Koulutuksen avulla tutustutaan sairaanhoitajan työnkuvaan usealla eri hoitoalan osa-alueella. Koulutuksen koettiin antaneen monipuolisen pohjan sekä perustaidot työelämään. Koulutusta pidettiin kattavana ja teorian tietoa annettiin riittävästi. Koulutus antoi tuoretta erityisosaamista, jota on voinut hyödyntää työelämässä. Teoriaopintojen lisäksi koulutukseen liittyvien toiminnallisten harjoitusten ja tenttien koettiin olevan hyödyllisiä ja opettavaisia. Vapaa valinnaiset opinnot sai valita oman mielenkiinnon mukaan ja tällä tavoin ohjata opintoja itseään kiinnostavaan suuntaan.

Työharjoittelut koettiin hyvänä lisänä oppimisen kannalta. Työharjoittelut tukivat teoriaopintoja ja antoivat syventävää osaamista. Työharjoittelussa on saanut harjoitella koulussa opettuja asioita käytännössä. Tutkimukseen osallistuneista osa koki oppineensa enemmän harjoitteluiden kuin teoriaopintojen avulla. Työharjoittelupaikan valinnalla voi syventää omaa osaamista tietyllä osa-alueella. Työharjoittelussa opiskelijalle voisi antaa enemmän vastuuta ja itsenäistä työskentelyä huomioiden opiskelijan roolin.

Tutkimukseen osallistuneista osan mielestä koulutus ei ole monipuolisuudestaan huolimatta riittävän laaja. Yhden yksittäisen hoitotyön osa-alueen osaaminen jää kapeaksi. Opiskelua on paljon internetissä. Opiskeluympäristöissä on paljon hyvää ja hyödyllistä materiaalia. Kontaktiopetusta toivottaisiin kuitenkin enemmän sekä lisää resursseja opetukseen. Koulutuksessa voisi kiinnittää enemmän huomiota asioihin, jotka hyödyttävät konkreettisesti työelämässä toimimista. Perushoidollisiin asioihin toivottaisiin saavan enemmän valmiuksia. Työelämätaitoja toivottaisiin käyvän läpi enemmän koulutuksen aikana.

Syventävissä opinnoissa odotukset eivät täysin täytyneet resurssien ja tuntimäärän vuoksi. Syventäviä opintoja olisi toivottu enemmän sekä mahdollisuutta valita syventäviin opintoihin liittyviä kursseja jo aiemmin koulutuksen aikana. Syventävistä opinnoista koettiin saaneen työkaluja työelämää varten. Syventäviin opintoihin toivottiin lisää syventävää tietoa kyseessä olevasta aiheesta. Syventävissä opinnoissa opiskelijan osaamista voitaisiin testata vielä aiempaa tarkemmin. Syventävien opintojen koettiin olevan hyvä kertaus jo opituille asioille. Kehittämisideana nousivat esille kokemusasiantuntijan sekä työelämän edustajan vierailut koululle. Hoitoalan ammattiliittojen edustajia toivottaisiin järjestävän infotilaisuuden valmistuville opiskelijoille. Työntekijöiden oikeuksia ja velvollisuuksia voitaisiin käydä läpi ennen opiskelijan valmistumista ammattiin.

Tutkimustulosten mukaan opettajat kannustavat etenemään opinnoissa. Opettajien toivottaisiin päivittävän ammattiosaamista hankkimalla ajankohtaista tietoa käytännön työn avulla. Opettajilta toivottaisiin parempaa valmistautumista etukäteen kontaktituntien pitämiseen. Tutkimuksen mukaan omasta opiskelusta on vastuu opiskelijalla itsellään. Opiskeluun ja oppimiseen vaikuttavat opiskelijan oma motivaatio ja aktiivisuus. Opiskelijalla on oltava valmiuksia ottaa asioista selvää myös itsenäisesti. Tutkimukseen osallistuneiden mukaan pienessä koulussa opiskelujen suunnittelu on helpompaa.

Åbo Akademin tekemässä väitöstutkimuksesta nousee esille opiskelijoiden henkinen kehitys ja persoonan muuttuminen. Väitöstutkimuksen mukaan tällä hetkellä sairaanhoitajakoulutuksessa henkisen kehityksen huomiointi on liian vähäistä. Koulutuksen keskittyessä kliinisiin taitoihin, persoonan kehityksen tukeminen jää heikoksi. Tämän vuoksi ammatin henkinen taakka voi käydä vastavalmistuneelle sairaanhoitajalle liian raskaaksi (Ruuska 2015. Viitattu 9.9.2015.)

5.1.1 Sairaanhoidajien kokemuksia ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä

Osalla tutkimukseen osallistuneista ei ollut aiempaa kosketuspintaa työelämään. Työyhteisöjen vaatimukset ja odotukset eivät olleet tiedossa vastavalmistuneella sairaanhoidajalla. Työelämän rooli oli erilainen opiskelijana kuin työntekijänä. Opiskelijan roolista siirtyminen työelämään on tutkimukseen osallistujista kokonaisvaltainen asia. Yhteistyö koulun ja työyhteisöjen välillä voisi helpottaa siirtymistä työelämään. Koululle voisi pyytää käymään työelämän edustajia, kertomaan odotuksista koskien vasta valmistuneita sairaanhoidajia ja työyhteisöjen rakenteesta.

Koulu voisi ohjeistaa työyhteisöjä tukemaan ja ohjaamaan vasta valmistuneita työntekijöitä ja näin ollen helpottamaan työuran aloitusta. Työelämään siirtymisen jälkeen koulu voisi olla yhteydessä valmistuneisiin sairaanhoidajiin. Näin ollen saataisiin arvokasta tietoa työllistymisestä ja työuran alkuvaiheista.

Ylen 2015 tekemän artikkelin mukaan ammattikorkeakoulut ja sairaanhoidajaliitto pyrkivät helpottamaan opiskelijan siirtymistä työelämään tuomalla työelämään liittyviä asioita opiskelijan tietoisuuteen. Tarkoituksena on antaa opiskelijalle kattava ja realistinen kuva työelämästä. Ammattikorkeakoulut ovat alkaneet yhtenäistämään opetussuunnitelmiaan sekä koulujen valintakokeita on tarkoitus uudistaa tulevaisuudessa (Mäntymaa 2015, viitattu 9.9.2015.)

5.2 Työyhteisöjen ja johtamisen merkitys työuran alkuvaiheessa

Tutkimuksesta tulee ilmi työyhteisöjen suuri merkitys työuran alkuvaiheessa. Työyhteisöiltä odotetaan kannustavaa sekä positiivista ilmapiiriä. Uusi työntekijä toivotaan otettavan hyvin vastaan sekä tuettavan työuran alkuvaiheissa.

Työyhteisöt olettavat perusasioiden olevan hallinnassa sekä tiettyjen kriteerien sairaanhoidajana täyttyvän. Työyhteisöjen toivottiin asettavan vaatimukset tason mukaan, vastavalmistuneelta ei pidä odottaa liikoja. Osalla tutkimukseen osallistuneista oli kokemus työyhteisön korkeammista odotuksista kuin vastavalmistuneen osaaminen. Toisaalta tutkimuksesta kävi ilmi vastavalmistuneen luovan itselleen enemmän paineita kuin työyhteisö.

Tutkimukseen osallistuneista henkilöistä osa oli kokenut saavansa olla aloittelija työyhteisössä. Työyhteisöiltä toivottiin ymmärrystä vastavalmistuneen sairaanhoitajan tiedoista ja taidoista, työyhteisön odotuksiin haluttiin kuitenkin itse vastata. Tutkimukseen osallistuneet kokivat hyvin alkaneen työuran antavan itseluottamusta sekä rohkeutta työntekoon. Itseluottamus työuran alussa vahvistaa tunnetta työn kautta oppimisesta. Tutkimukseen osallistuneiden mukaan työelämään on hyvä lähteä avoimin mielin, omalla asenteella on suuri merkitys työuran aloitukseen. Hyvät vuorovaikutustaidot sekä oma motivaatio auttavat uran alussa.

Tutkimuksesta nousee esille työyhteisön tuen ja neuvojen sekä luottamuksen ja tilan annon tärkeys vastavalmistuneelle sairaanhoitajalle. Työyhteisön tuen merkitys korostuu vastuun ottamisessa työuran alussa. Kokeneiden työtoverien osaamiseen luotettiin, työtovereihin pystyttiin turvautumaan sekä kollegiaalisuutta arvostettiin. Työyhteisöissä otettiin vastavalmistuneen tuoretta tietoa positiivisesti vastaan ja sitä arvostettiin, mutta tuoreelle tiedolle tuli olla perusteet. Tutkimukseen osallistuneiden mielestä oli tärkeää saada tunne tulleensa huomioiduksi työyhteisössä.

Tutkimuksesta tulee ilmi esimiehen rooli työuran aloituksessa. Esimiehen kannustus ja tuki koettiin tärkeäksi. Huono esimies voi vaikuttaa negatiivisesti koko työyhteisöön, henkilökunnan välille voi tulla herkästi kitkaa. Esimiehen toivottiin informoivan työntekijöitä erinäisistä asioista sekä huolehtivan tiedon kulusta. Esimiehen toivottiin myös osallistuvan käytännön työhön. Esimiehen tulisi olla kiinnostunut työntekijöiden työoloista sekä olla helposti lähestyttävä.

Johtoportaan toivottiin tulevan tutustumaan käytännön työhön. Työntekijöiden tulisi tulla kuulluksi sekä työelämään liittyvät toiveet tulisi ottaa huomioon. Johtoportaan odotettiin kertovan yleisistä säännöistä työyhteisössä. Osa tutkimukseen osallistuneista koki johtoportaan antavan vastuuta asioiden hoitamiseen, lopulta kuitenkin johtoporras päätti, kuinka asiat hoidetaan. Tutkimukseen osallistuneet kokivat taloustilanteen ja budjettien vaikuttavan liikaa työyhteisön toimintaan.

5.3 Sairaanhoidajien kokemuksia työelämätaidoista

Työelämätaidoilla koettiin olevan suuri merkitys työuran aloittamisessa. Osa tutkimukseen osallistuneista koki omaavansa hyvät työelämätaidot, osa koki epävarmuutta omasta osaamisestaan. Työelämätaitojen perusasiat koettiin olevan hallinnassa, omiin taitoihin luottaminen auttaa työuran alussa. Oman osaamisen tunnistaminen koettiin tärkeäksi, oman osaamisen tunnistamisen ajateltiin auttavan uuden oppimisessa. Rohkeus myöntää oma osaamattomuus ja epävarmuus koettiin tärkeäksi oppimisen kannalta.

Tutkimukseen osallistuneet kokivat omien taitojen kehittyvän työkokemuksen myötä, työkokemuksen karttuessa tiedot syventyvät. Oman ammatillisuuden tunnistaminen ja arviointi vastavalmistuneena on kriittistä. Omiin taitoihin luottaminen kehittyy työuran edetessä. Omasta osaamisesta tulee ottaa vastuuta, neuvoja tulee kyetä pyytämään ja ottamaan vastaan sekä soveltamaan itselleen sopiviksi. Hyvien vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen koettiin korostuvan hoitotyössä. Tutkimukseen osallistujat kokivat oman ammatti-identiteetin kehittyvän työelämän kautta. Työelämään liittyvät koulutukset koettiin tärkeiksi omien tietojen syventämisen kannalta.

5.3.1 Perehdytyksen merkitys työuran alkuvaiheessa

Tutkimukseen osallistuneiden mukaan jokaisessa työyhteisössä on omat toimintatavat. Perehdytyksellä koettiin olevan suuri merkitys työuran aloittamisessa. Työuran aloitus on sujuvampaa ja työyhteisön toimintaan mukaan pääseminen on helpompaa hyvän perehdytyksen avulla. Itsenäisen työskentelyn sujuminen vaatii kattavan perehdytyksen ja aikaa tutustua työyhteisöön. Tutkimukseen osallistuneiden mielestä työuran alussa vastavalmistuneella sairaanhoitajalla voisi olla nimetty tukihenkilö työyhteisössä, jolta saisi neuvoja ja ohjausta. Perehdytykseen panostamisen koettiin viestivän hyvästä vastaanotosta työyhteisöön.

Riittämätön perehdytys aiheuttaa nuorelle työntekijälle tunteen, tekeekö työnsä oikein. Hoitotyössä tapahtuvat virheet voivat olla hyvinkin kohtalokkaita potilaalle. Työuran aloitukseen kaivataan lisää perehdytystä ja tukea (Kettunen 2015. Viitattu 9.9.2015.)

5.3.2 Työhyvinvoinnin merkitys työuran alkuvaiheessa

Tutkimuksesta käy ilmi työyhteisöiden suuri merkitys työhyvinvointiin. Työyhteisön hyvä henki edistää työhyvinvointia. Työyhteisössä tulisi olla avoin ilmapiiri, työasioista tulisi pystyä puhumaan koko työyhteisön kesken. Työtovereilta saatu tuki auttaa jaksamaan työssä. Tutkimukseen osallistuneiden mukaan työhyvinvointia tukee itsestään huolehtiminen fyysisesti sekä psyykkisesti. Yksityiselämän tasapaino auttaa jaksamaan työelämässä. Henkilöstöresurssit myös vaikuttavat työhyvinvointiin. Erilaiset työryhmät ja työnohjaus sekä virkistystoiminta edistävät työhyvinvointia. Kannustava ja helposti lähestyttävä esimies koettiin työssä jaksamisen kannalta tärkeäksi.

Työhyvinvoinnin merkitys korostui työyhteisöjä käsiteltäessä. Työhyvinvointiin suurimpina vaikuttavina tekijöinä esiin nousi työyhteisön tuki ja ilmapiiri sekä esimiestyö. Yhtenä työhyvinvointiin vaikuttavana asiana pidettiin henkilöstöresursseja. Riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö ovat työhyvinvoinnin tukipilareita.

Sairaanhoitajaliiton vuonna 2014 tekemän sairaanhoitajien työbarometrin mukaan hyvän työpaikan kriteerit ovat toimivat käytännöt, osallistuva johtaminen, asiantuntijuuden kehittäminen, työn palkitsevuus, korkeatasoinen hoidon laatu sekä työ - ja yksityiselämän yhteensovittaminen. Tutkimuksen mukaan tyytymättöimpiä ovat nuoret sairaanhoitajat. Joka neljäs nuori sairaanhoitaja harkitsee alan vaihtoa työoloista johtuen (Hahtela 2015. Viitattu 12.9.2015.)

Sairaanhoitajan työhyvinvointiin vaikuttavat monet työhön ja työyhteisöön liittyvät tekijät. Yhtenä tärkeänä työhyvinvointiin vaikuttavana tekijänä on työn kuormittavuus. Työn kuormittavuutta voidaan vähentää riittäväällä henkilökuntamäärällä, hyvällä lähiesimiestyöllä sekä työtehtävien ja vastuun tasapuolisella jakamisella (Kivilahti 2011. Viitattu 12.9.2015.)

6 TULOSTEN TARKASTELUA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata työuraansa aloittavien, vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran alkuvaiheista. Tavoitteenamme oli tuottaa tietoa vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksista liittyen työelämätaitoihin sekä työhyvinvointiin työuran alkuvaiheissa. Yhtenä opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda esille vastavalmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia sairaanhoitajakoulutuksen antamista valmiuksista.

Mielestämme tutkimustulokset vastaavat tutkimuskysymystä sairaanhoitajan koulutuksen antamista valmiuksista. Tutkimustulosten perusteella sairaanhoitajan koulutus on monipuolinen ja hyvin koottu kokonaisuus. Koulutuksen koettiin olevan laajuudeltaan riittävä, osan mielestä taas kapea. Sairaanhoitajakoulutuksen todettiin kuitenkin antaneen hyvät perusvalmiudet.

Koulutuksen antamiin valmiuksiin koettiin voivan myös itse vaikuttaa omalla motivaatiolla. Hyvä motivaatio edisti opintoja ja antoi paremman pohjan työelämään. Opettajien kannustus koettiin myös tärkeänä motivaation ylläpitämisessä. Opettajien ammattitaito vaikutti oppimiseen. Vapaasti valittavia opintoja sai valita oman mielenkiinnon mukaan, myös työssä oppimispaikkojen valintaan oli mahdollisuus vaikuttaa. Syventävistä opinnoista osa koki saaneensa uutta ja vahvistavaa tietoa. Syventäviin opintoihin kaivattiin kuitenkin lisää resursseja.

Ammattikorkeakoulun ja työyhteisöjen toivottiin tekevän yhteistyötä nykyistä enemmän. Haastateltavat kaipasivat työelämän edustajan vierailua koululla, opintojen loppupuolella. Työelämän edustajan toivottiin kertovan työelämän odotuksista ja uuden työntekijän uran alkuvaiheista. Koulun ja työyhteisöjen yhteistyö auttaa vastavalmistuneiden sairaanhoitajien työuran sujuvaa aloitusta.

Tutkimustulosten mukaan työyhteisöllä ja johtajuudella on suuri merkitys työuran aloituksessa. Työyhteisöltä odotettiin tukea ja kannustusta vastavalmistuneen sairaanhoitajan työuran alkuvaiheessa. Tuloksista kävi ilmi vastavalmistuneen sairaanhoitajan ajoittainen epävarmuus omasta osaamisesta, omiin taitoihin ei heti työuran alussa luotettu riittävästi.

Työyhteisöt pääsääntöisesti ottivat uuden työntekijän hyvin vastaan ja vastavalmistuneen sairaanhoitajan uudesta ja tuoreesta ammattiosaamisesta oltiin kiinnostuneita. Esimiesten toivottiin kannustavan vastavalmistunutta sairaanhoitajaa työuran alkuvaiheessa. Motivoivan johtajuuden tärkeys nousi esille useissa haastatteluissa. Työyhteisöt voivat hyödyntää tutkimustuloksia oman toiminnan kehittämisessä.

Työelämätaidot koettiin tärkeäksi tekijäksi työuran aloituksessa. Työuran edetessä myös työelämätaitojen uskottiin vahvistuvan. Tutkimustuloksista nousi esille vastavalmistuneen sairaanhoitajan omien taitojen kriittinen arviointi. Kriittisen arvioinnin koettiin kuitenkin vähentyvän työkokemuksen myötä. Hyvät vuorovaikutus- ja ihmissuhdetaidot koettiin tärkeäksi erityisesti hoitoalalla. Tietyistä luonteenpiirteistä saattoi myös haastateltavien mielestä olla hyötyä sairaanhoitajan työssä. Mielestämme työelämätaidot käsitteenä oli hieman vieras. Avasimme käsitettä jokaiselle tutkimukseen osallistujalle, jotta saimme mahdollisimman luotettavaa tietoa. Tutkimukseen osallistuneet arvioivat työelämään liittyviä taitoja, henkilökohtaiset ominaisuudet olisivat kaivanneet ehkä enemmän tarkastelua.

Tutkimustulosten perusteella perehdytys on keskeisessä asemassa työuran aloituksessa. Kaikkien haastateltavien mukaan hyvä perehdytys antoi vastavalmistuneelle sairaanhoitajalle miellyttävän vastaanoton työyhteisöön. Hyvän perehdytyksen koettiin myös viestivän kiinnostuksesta uutta työntekijää kohtaan. Riittävä perehdytys tukee vastavalmistuneen sairaanhoitajan työuran aloitusta ja lisää vastavalmistuneen sairaanhoitajan luottamusta omia taitoja sekä uutta työtehtävää kohtaan.

Työhyvinvointia pidettiin tärkeänä asiana työssä jaksamisen kannalta. Työhyvinvointiin vaikuttavina tekijöinä esille nousi muun muassa henkilöstöresurssit ja motivoiva johtaminen. Riittävä henkilökunta määrä vähentää omalta osaltaan työn kuormittavuutta. Motivoiva ja palkitseva johtaminen kannustaa sairaanhoitajaa jatkamaan työskentelyä hoitoalalla. Yhtenä tärkeänä tekijänä työhyvinvoinnin ylläpitämisessä ja parantamisessa pidettiin työyhteisön avointa ja luottamuksellista ilmapiiriä. Työntekijöiden välinen hyvä henki auttaa jaksamaan työuran kaikissa vaiheissa.

7 POHDINTA

Tässä osuudessa pohdimme opinnäytetyötä prosessina. Tuomme esille jatkotutkimusaiheita sekä kehittämisideoita. Arvioimme myös omaa työskentelyämme ja oppimista. Tutkimuksesta saatavan tiedon on tarkoitus edesauttaa työuran aloitusvaiheita ja antaa kehittämisideoita työyhteisöille. Tutkimuksen tulokset kertovat myös omalta osaltaan, miten työhyvinvointi vaikuttaa työuran aloitukseen sekä kuinka työhyvinvointia voidaan tukea.

7.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan seuraavilla kriteereillä vahvistettavuudella, uskottavuudella, siirrettävyydellä ja refleksiivisyydellä. Vahvistettavuus vaatii tarkan kirjauksen jokaisesta tutkimusprosessin vaiheesta. Uskottavuus tarkoittaa tutkimustulosten vastaamista tutkimukseen osallistuvien henkilöiden käsityksiin tutkimuskohteesta. Tutkimuksen siirrettävyys tarkoittaa tulosten siirrettävyyttä muihin vastaaviin tilanteisiin. Refleksiivisyyteen liittyy tutkimuksen tekijän tietoisuus omista lähtökohdista tutkimuksen tekijänä (Juvakka & Kylmä 2007, 127 – 129.)

Opinnäytetyömme tuloksia voidaan pitää luotettavina. Olemme käyttäneet laadullisen tutkimuksen menetelmiä sekä arvioineet opinnäytetyömme luotettavuutta koko prosessin ajan. Opinnäytetyöhömmme käytetyt lähteet ovat tarkkaan valittuja. Olemme käyttäneet luotettavia lähteitä sekä hankkineet ajankohtaista ja tutkittua tietoa.

Olemme valinneet huolella tutkimukseen osallistuneet henkilöt. Varmistimme henkilöiden motivaation ja sopivuuden tutkimukseen osallistumiseen lähettämällä infokirjeen ennakkoon. Kerroimme tutkimuksestamme ja sen tarkoituksesta vielä ennen haastattelun alkua. Haastattelut nauhoitettiin ja myöhemmin kirjoitettiin auki sana sanalta. Analysoimme aineistoa laadullisen tutkimuksen kriteerien mukaan.

Tutkimukseen käytettävää materiaalia käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimukseen osallistuvia henkilöllisyys ei paljastu missään tutkimusprosessin vaiheessa, eikä tutkimustulosten yhteydessä. Muistiinpanoissa tai ääninauhoissa ei käytetä haastateltavien henkilöiden nimiä. Tutkimukseen osallistuvilta pyydetään kirjallinen lupa haastatteluun sekä lupa palata aiheeseen epäselviksi jääneissä asioissa. (Juvakka & Kylmä 2007, 153 -154.)

Tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyys ei ole paljastunut missään tutkimuksen vaiheessa. Pyysimme haastateltavilta kirjallisen luvan käyttää saamaamme aineistoa sekä luvan palata aiheeseen tarvittaessa. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden nimiä ei ole tuotu esille missään tutkimuksen vaiheessa, olemme käsitelleet aineistoa luottamuksellisesti. Nauhoitetut haastattelut sekä muu materiaali on tuhottu ohjeiden mukaisesti.

7.2 Jatkotutkimusaiheet ja kehittämisideat

Opinnäytetyötä tehdessämme esille nousi ajatus työelämätaitojen kartoittamisesta. Työelämätaidoilla on keskeinen merkitys kaikissa työuran vaiheissa. Työelämätaitoja voisi käsitellä enemmän sekä koulutuksen aikana, että työelämässä. Työelämätaitoihin liittyvä luotettava ja ajankohtainen materiaali on mielestämme vähäistä. Vastavalmistuneiden sairaanhoitajien työuran aloitukseen liittyvistä asioista on vuonna 2015 otsikoitu Suomessa aiempaa enemmän. Ulkomaalaistutkimuksia aiheesta on tehty jo aiemmin, olisi mielenkiintoista saada samansuuntaisia tutkimuksia enemmän myös Suomesta.

Työhyvinvoinnin tärkeys huomioon ottaen työhyvinvoinnin tilasta tarvitaan jatkuvasti ajankohtaista tietoa. Työhyvinvointi on aiheena hyvin laaja. Aiheesta voisi tehdä tutkimuksia painottaen tiettyä osa-aluetta, esimerkiksi työpaikkojen sisäilman vaikutusta työhyvinvointiin. Nuori hoitoalan opiskelija tarvitsee koulutuksen aikana tukea myös henkisen kasvun osa-alueella. Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista saada selville, millä tavalla koulutuksen aikana henkistä kasvua tulisi tukea ja kuinka opiskelija kokee asian.

7.3 Oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan hyvin opettavainen kokemus. Opinnäytetyö on ollut vaativa, mutta mielenkiintoinen prosessi. Aihevalintamme on ollut onnistunut. Opinnäytetyömme aihe on säilyttänyt mielenkiintonsa koko prosessin ajan sekä olemme kokeneet aiheen olevan tärkeä. Opinnäytetyön toteutus muoto on ollut meille soveltuva. Pidimme yksilöhaastatteluja mielenkiintoisena aineiston keräys menetelmänä.

Työskentely opinnäytetyön parissa on vienyt paljon aikaa sekä vaatinut paljon panostusta. Työskentelymme ja yhteistyömme on ollut koko prosessin ajan sujuvaa, vaikka alkuperäisestä aikataulusta olemme ulkopuolisten seikkojen takia joutuneet joustamaan. Olemme työstäneet opinnäytetyötä pääsääntöisesti yhdessä, fyysisesti samassa tilassa koko prosessin ajan. Yhdessä työskentely on herättänyt paljon keskusteluita ja ajatusten vaihtoa aiheesta. Olemme kokeneet yhdessä työskentelyn olevan meille sopivin työskentelytapa.

Opinnäytetyöstämme toivomme hyötyvän mahdollisimman monen tahon. Tarkoituksena oli antaa kehittämisideoita sekä kuvausta työuran aloitusvaiheista vastavalmistuneen sairaanhoitajan näkökulmasta. Mielestämme olemme päässeet tavoitteeseen. Viime aikoina on otsikoissa ollut nuorien sairaanhoitajien kokemuksia liittyen muun muassa työn kuormittavuuteen sekä heikkoon perehdytykseen. Vastavalmistunut sairaanhoitaja tarvitsee tukea päästäkseen kiinni työelämään. Opinnäytetyömme voi omalta osaltaan antaa tietoa ammattikorkeakouluille, opiskelijoille sekä työyhteisöille vastavalmistuneen sairaanhoitajan työelämään siirtymisestä sekä työuran aloituksesta.

8 LÄHTEET

Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot – menesty ja voi hyvin. Juva: WS Bookwell Oy.

Duchscher, J. 2008. A Process of Becoming: The Stages of New Nursing Graduate Professional Role Transition. Viitattu 9.9.2015,
<http://nursingthefuture.ca/assets/Documents/Stages2008.pdf>

Flinkman, M. 2014. Young registered nurses' intent to leave the profession in Finland – A mixed-method study. Turun yliopiston julkaisuja. Viitattu, 10.6.2014,
http://www.tsr.fi/c/document_library/get_file?folderId=13109&name=DLFE-10306.pdf

Hahtela, N. 2015. Sairaanhoidajaliiton selvitys sosiaali- ja terveysalan vetovoimaisuudesta ja työhyvinvoinnista. Viitattu 12.9.2015.
<https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/01/Sairaanhoitajien-ty%C3%B6olobarometri-2014.pdf>

Hakala, L., Harju, R., Manka, M-L. & Nuutinen, S. 2010. Työn iloa ja imua. Viitattu 9.2.2014,
http://www.kuntoutussaatio.fi/files/391/tyhyopas_lopulline+n.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.

Ilmarinen, J. 2005. Pitkää työuraa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 3.2.2014,
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-8407.pdf

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto. 2014. Viitattu, 26.5.2014,
<http://www.jytyliitto.fi/fi/tyosuhde/tyoelamankehittaminen/henkiloston%20kehittaminen%20ja%20johtaminen/Sivut/Ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4taidot.aspx>

Juvakka, T. & Kylmä, J. 2007. Laadullinen terveystutkimus. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kettunen, N. 2015. Huono perehdytys pelottaa nuoret sairaanhoitajat pois alalta. Yle Uutiset. Viitattu 9.9.2015.
http://yle.fi/uutiset/huono_perehdytys_pelottaa_nuoret_sairanhoitajat_pois_alalta/7702316

Kivilahti, E. 2011. Suomalaisen sairaanhoitajien kokema työhyvinvointi Suomen ja Norjan terveydenhuollon organisaatioissa. Pro gradu. Viitattu 12.9.2015.
<http://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/60894/KivilahtiEevaliisa.pdf?sequence=2>

Mäntymaa, M. 2015. Alansa jättänyt sairaanhoitaja on kymmenien tuhansien eurojen menetys yhteiskunnalle. Yle Uutiset. Viitattu 9.9.2015,
http://yle.fi/uutiset/alansa_jattanyt_sairaanhoitaja_on_kymmenien_tuhansien_eurojen_menetys_yhteiskunnalle/7919321

Nursing the Future. 2010. Founder and executive director. Viitattu 9.9.2015,
http://nursingthefuture.ca/ntf-leadership-team/judy_boychuk_duchscher

Oulun ammattikorkeakoulu. 2014. Opinto-opas. Hoitotyön koulutusohjelma. Viitattu 18.5.2014,
http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/opiskelu_oamkissa/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=k_kuvaus&lk=s2014&id=891

Paltta, H. 2005. Työelämän osaamisvaatimukset sairaanhoitajankoulutuksen lähtökohtana. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.2.2014, <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9525596214.pdf>

Rantamäki, T. & Surakka, T. 2013. Työelämätaidot – sinä oman työelämäsi johtajana. Porvoo: Bookwell Oy.

Ruuska, V-M. 2015. Väitös: Henkinen paine voi yllättää valmistuvan sairaanhoitajan – osa vaihtaa alaa. Yle Uutiset. Viitattu 9.9.2015.
http://yle.fi/uutiset/vaitos_henkinen_paine_voi_yllattaa_valmistuvan_sairaanhoitajan_osa_vaihta_a_alaa/7934106

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Työhyvinvointi. Viitattu 3.2.2014
<http://www.stm.fi/tyoelama/tyohyvinvointi>

9 LIITTEET

Haastattelun infokirje

LIITE 1

Hyvä vastaanottaja.

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Oulun ammattikorkeakoulutusta. Teemme sairaanhoitajan ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvaa opinnäytetyötä. Opinnäytetyömme aiheena on kuvata työuraansa aloittavien, vasta valmistuneiden sairaanhoitajien kokemuksia työuran alkuvaiheista. Tietoa aiheesta tarvitaan muun muassa kehittämistyön perustaksi. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistumalla tutkimukseen välitätte tärkeää tietoa tulevaisuuden kehittämistyötä varten.

Osallistuminen tapahtuu haastattelun avulla. Haastattelussa käytetään nauhuria, jonka avulla haastattelut puretaan myöhemmin kirjalliseksi aineistoksi. Tutkimuksen valmistuttua nauhat tuhotaan. Tutkimuksen tekijöinä meillä on vaitiolovelvollisuus, eikä henkilöllisyytenne paljastu ulkopuolisille missään vaiheessa.

Osallistumalla tutkimukseen suostutte haastatteluun. Antamianne tietoja käytetään tutkimustarkoituksessa. Pyydämme suostumusta myös palata aiheeseen haastattelun jälkeen, mikäli koemme sen tarpeelliseksi. Teillä on oikeus keskeyttää osallistumisenne missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Mikäli olette kiinnostuneita osallistumaan tutkimukseen tai Teillä on kysyttävää, voitte ottaa meihin yhteyttä. Vastaamme mielellämme kysymyksiinne.